

Handläggare
Karin Dhakal
Telefon: 08-508 28763**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2013-11-26

Begäran att reservatsföreskrifterna för Hansta naturreservat ändras.

Svar på skrivelse till miljö- och
hälsoskyddsnämnden från Järva motorklubb.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens svar på skrivelse från Järva Motorklubb
2. Överlämna skrivelsen och detta tjänsteutlåtande till stadsbyggnadsnämnden
3. Översända förvaltningens tjänsteutlåtande till Järva Motorklubb

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefGustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

1998 beslutade kommunstyrelsen att bilda Hansta naturreservat i kommunen. Reservatet inkluderar marken där en motocrossbana, Järva MC, varit belägen sedan 60-talet.

I september 2007 beslutade kommunfullmäktige att ändra föreskrifterna för Hansta naturreservat. Ändringen innebär ett tillägg att syftet med reservatet ska uppnås genom att motocrossbanan avvecklas så snart en ny lokalisering för verksamheten utanför reservatet tagits fram, dock senast den 31

december 2022. Beslutet överklagades till länsstyrelsen och sedan regeringen. I augusti 2013 beslutade regeringen att fastställa ändringen men ändrade tiden till den 31 december 2017.

Järva Motorklubb har inkommit med en skrivelse till miljöförvaltningen. Skrivelsen innehåller en begäran att reservatsföreskrifterna för Hansta naturreservat ändras. Syftet med ändringen anges vara att skydda biotopen kring motorbanan genom bibehållen motorverksamhet.

Ett beslut om att förändra gränserna för ett naturreservat eller på något annat sätt ändra föreskrifterna som beslutats för reservatet fattas av kommunfullmäktige. Beredningen av sådana frågor sker hos stadsbyggnadsnämnden. Med anledning av detta föreslår förvaltningen att skrivelsen översändes till stadsbyggnadsnämnden.

Bakgrund

1964 upplät staten mark vid Hägerstalunds gård för motocrossverksamhet, mark som Stockholms stad därefter tog över. 1998 beslutade kommunstyrelsen att bilda Hansta naturreservat. Reservatets område inkluderar marken där motocrossbanan är belägen. Kommunstyrelsen beslutade också att reservatsbestämmelserna under ett övergångsskede skulle tillåta den dåvarande verksamheten vid Järva motorklubb. I samband med beslutet uttalades även att klubben måste ges ”skäligt rådrum” med att flytta sin verksamhet.

I juni 2002 beslutade miljö- och hälsoskyddsnämnden att förbjuda Järva Motorklubb att från och med den 1 juli 2004 driva anläggning för motorsport inom Hansta naturreservat. Genom nytt nämndbeslut sköts detta datum fram till och med den 30 september 2005 och i februari 2006 avtog nämnden en begäran från klubben om fortsatt användning av banan. Nämnden beslutade också att ge miljöförvaltningen i uppdrag att i samarbete med idrottsförvaltningen, gatu- och fastighetskontoret och Järva Motorklubb utreda en alternativ lokalisering i nordvästra Stockholm och återkomma till nämnden med ett förslag inom sex månader. Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut grundades på det faktum att motocrossbanan ligger inom Hansta naturreservat samt att lokaliseringen strider mot miljöbalkens hänsynsregler. Någon alternativ lokalisering norr om Stockholm lyckades staden inte finna.

I september 2007 beslutade kommunfullmäktige att förtydliga föreskrifterna för Hansta naturreservat avseende syftet med reservatet. Ändringen innebar följande tillägg. Syftet med reservatet ska uppnås genom att motocrossbanan vid Hägerstalund ska avvecklas så snart en ny lokalisering för verksamheten utanför reservatet tagits fram, dock senast den 31 december 2022. Beslutet överklagades av Naturvårdsverket. I april 2008 beslutade länsstyrelsen att ändra kommunfullmäktiges beslut på så sätt att datumet ändrades till och med den 31 december 2015.

Med anledning av länsstyrelsens beslut upphävde miljö- och hälsoskyddsnämnden i maj 2008 det förbud som gällt från september 2005. Av beslutet följer även att förvaltningen ska handlägga klubbens anmälan avseende träningsverksamhet. Motorklubben inkom senare även med en anmälan avseende utökad verksamhet och tävling. Med anledning av anmälan fattade nämnden beslut i maj 2010 om föreläggande om försiktighetsmått för verksamheten.

Järva Motorklubb blev aldrig formellt delgivna länsstyrelsens beslut från april 2008. Konsekvensen av detta blev att besvärstiden, det vill säga tiden den som beslutet berör har att lämna in ett överklagande på, aldrig började löpa (besvärstiden löper tre veckor från och med dag för delgivning). I mars 2013 lämnade motorklubben in ett överklagande av länsstyrelsens beslut. Regeringen fattade beslut i ärendet den 15 augusti 2013. I skälen för beslutet har regeringen angett att regeringen delar länsstyrelsens bedömning att tiden för när motocrossbanan inom naturreservatet senast ska avvecklas bör inskränkas jämfört med det ursprungliga beslutet av kommunfullmäktige. Regeringen finner dock, vid en avvägning mellan olika intressen, att länsstyrelsens beslut bör ändras på så sätt att tiden för motocrossbanans avveckling bestäms till senast den 31 december 2017.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 13 juni 2013 att uppdra åt stadsbyggnadskontoret att ta fram en redogörelse för förutsättningarna att ändra gränsen för Hansta naturreservat, eller på annat sätt möjliggöra fortsatt verksamhet på motorbanan i Hansta. Stadsbyggnadskontoret har redovisat uppdraget i tjänsteutlåtande 2013-6869 Redovisningen kan sammanfattas med följande. Den lagliga möjligheten för staden att ändra reservatets gränser så att motorstadion hamnar utanför

naturreservatet eller att ändra reservatsföreskrifterna så att det finns en permanent möjlighet att meddela motorklubben tillstånd till sin verksamhet förutsätter att det finns synnerliga skäl. Sådana synnerliga skäl bedömer kontoret inte föreligga. Redovisningen godkändes av stadsbyggnadsnämnden den 17 oktober 2013.

I mars 2013 yttrade sig miljö- och hälsoskyddsnämnden över en remiss från stadsbyggnadsnämnden avseende samråd om ändring av gränsen till Hansta naturreservat (MHN 2013-03-12 § 16). Detta ärende handlar om att naturreservatet skulle upphävas utmed sydöstra reservatsgränsen i gräns med vägområdet för Förbifart Stockholm. I samband med detta föreslås Trafikverket utföra ett antal kompensationsåtgärder bland annat i form av att återställa området för motocrossbanan till attraktivt entréområde för reservatet och restaurering av banområdet och delar av parkeringen till skogs- respektive kulturlandskap med nya stigar. Miljö- och hälsoskyddsnämnden delade stadsbyggnadsnämndens bedömning att sådana synnerliga skäl som krävs enligt 7 kap 7 § miljöbalken för att upphäva en del av reservatet kan anses föreligga. Detta på grund av att det i reservatsbeslutet skrivits att reservatet inrättas under förutsättning att en eventuell Yttre Tvärled vid reservatets östra kant kan genomföras och att regeringen fattat beslut om tillåtlighet för Förbifart Stockholm.

Ärendet

Den 31 oktober 2013 inkom en skrivelsen från Järva Motorklubb till miljöförvaltningen, se bilaga 1. Skrivelsen innehåller en begäran att reservatsföreskrifterna för Hansta naturreservat ändras och skötselplanen anpassas. Syftet med ändringen anges vara att skydda biotopen kring motorbanan genom bibehållen motorverksamhet. Vidare anförs att infrastrukturbiotoper som motorbanor är ”bland de sista tillflyktsorterna för många hotade och rödlistade arter”. Skrivelsen refererar bland annat till rapporter från Centrum för Biologisk mångfald och Naturvårdsverket till stöd för att infrastrukturbiotoper bl a i form av motorbanor kan bidra till att bevara den biologiska mångfalden. Motorbanan på Järva har funnits sedan 1960-talet och verksamheten har hållit vegetationstäcket lågt vilket hindrar igenväxning och detta gynnar i sin tur vissa arter. Enligt skrivelsen har detta lett till att flera hotade och rödlistade arter, bland annat den större vattensalamandern har funnit sig tillrätta där. Vidare framförs att eftersom området störs kontinuerligt under en längre tid har många arter som gynnas av denna livsmiljö hittat dit.

Motorklubben anser att det är angeläget att det är viktigt att hantera deras begäran skyndsamt eftersom det nu planeras att motorområdet ska återställas till entré för naturreservatet i syfte att grönytekompenjera för motortrafikleden Förbifarten som till viss del inkräktar på Hanstareservatet. Motorklubben anser med anledning av detta att ett sådant återställande skulle medföra en mycket stor risk att skada en välfungerande biotop.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen konstaterar inledningsvis att skrivelsen från klubben adresserats till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsynsansvar över motorklubbens verksamhet enligt miljöbalken. Med stöd av miljöbalken kan nämnden fatta beslut att förelägga klubben att vidta olika typer av försiktighetsmått eller att begränsa verksamheten för att förhindra att skador på miljön eller risk för olägenhet mot människors hälsa uppkommer. Nyttan med sådana skyddsåtgärder ska vägas mot kostnaden av densamma. Nämnden bedriver även tillsyn över naturreservatet i Hansta.

Ett beslut om att förändra gränserna för ett naturreservat eller på något annat sätt ändra föreskrifterna som beslutats för reservatet fattas av kommunfullmäktige. Beredningen av sådana frågor sker hos stadsbyggnadsnämnden. Med anledning av detta föreslår förvaltningen att skrivelsen översändes till stadsbyggnadsnämnden.

I detta sammanhang vill förvaltningen dock erinra om förutsättningarna för en förändring av det slag som klubbens begäran avser.

Det beslut som kommunfullmäktige fattat avseende ändring av reservatsföreskrifterna hade varken karaktären av ett upphävande eller förändring av reservatets syfte utan innebär istället en precisering av det ”skäligen rådru” som det uttalats att klubben skulle få i syfte att hitta en alternativ lokalisering i samband med att beslutet om inrättande av reservatet fattades. Denna tidsfrist har regeringen nu slutligen fastställt till den 31 december 2017.

Den begäran som nu inkommit till förvaltningen innebär att reservatsföreskrifterna ändras på så sätt att motorverksamheten kan fortgå. Förvaltningen kan inte se att en sådan förändring

skulle låta sig göras med mindre än att gränsen för naturreservatet ändrades. Rent formellt skulle kommunfullmäktige kunna fatta ett sådant nytt beslut för reservatet, förutsatt att det finns rättslig grund för ändringen.

För att helt eller delvis upphäva ett naturreservat krävs enligt 7 kap 7 § första stycket miljöbalken att synnerliga skäl föreligger. Synnerliga skäl kan enligt förarbetena, prop 1997/98:45 II s. 713, föreligga om en väsentlig ändring skett av området eller om exempelvis en detaljplan om exploatering har tagits för ett område. I miljöbalkskommentaren framhålls även att de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken behöver beaktas i sammanhanget. Om upphävandet avser att möjliggöra ny verksamhet på området behöver man exempelvis ta ställning till om lokaliseringsregeln i 2 kap 6 § miljöbalken har iakttagits. Förvaltningen kan inte se att någon av de grunder som framförts i nu aktuell skrivelse skulle utgöra synnerliga skäl i den mening som avses i bestämmelsen. Som redovisats ovan har frågan om förutsättningar att ändra reservatsgränsen nyligen utretts av stadsbyggnadskontoret. I denna utredning har frågan om synnerliga skäl också beaktats i ljuset av om tillkomsten av Förbifart Stockholm skulle kunna vara en sådan väsentlig ändring av markanvändningen som skulle motivera en förändring av reservatet. I utlåtandet framhålls att så knappast kan anses vara fallet.

För fullständighetens skull vill förvaltningen även påpeka att ett beslut om upphävande endast får meddelas om intrånget kompenseras i skälig utsträckning.

Enligt 7 kap 7 § andra stycket miljöbalken ges möjlighet för kommunen att meddela dispens från reservatsföreskrifter om det finns särskilda skäl för detta. Dispens får endast ges om det är förenligt med reservatsföreskrifternas syfte och detta följer av 7 kap 26 § miljöbalken. Därmed skulle en dispens svårligen kunna komma ifråga i detta fall.

Avslutningsvis vill förvaltningen beröra frågan om biotopskydd. En kommun får enligt 7 a § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. i det enskilda fallet besluta att ett sådant särskilt skyddsvärt mark- eller vattenområde som anges i bilaga 2 eller 3 till förordningen ska utgöra ett biotopskyddsområde. Förvaltningen kan konstatera att naturtypen motorbana svårligen går att inrymma i de naturtyper som anges i de aktuella bilagorna till förordningen.

I nu aktuella skrivelse hänvisas till att flera hotade och rödlistade arter funnit en livsmiljö på motorbanan. Med undantag för den större vattensalamandern namnges inte dessa rödlistade arter. Förvaltningen vill dock inte utesluta att det kan hända att det finns arter på platsen som särskilt gynnas av de aktuella livsbetingelserna. Att bevara goda livsmiljöer för den större vattensalamandern och eventuella andra arter är dock en fråga som kan hanteras inom ramen för reservatets skötselplan.

Bilaga

- 1 Skrivelse från Järva Motorklubb